

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 29 februari 1936 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare statsunderstöd till Harmångersåns och Kyrksjöns rensnings- och sänkningsföretag i Gävleborgs län.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 17 januari 1936 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 27, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att till nedskrivning av det till sänkning av Harmångers kyrksjö samt reglering av Harmångersån m. m. för torrläggning och delvis odling av vattenskadade marker den 13 april 1922 beviljade lån från odlingslånefonden må från statens avdikningsanslag till företaget anvisas ett statsbidrag av 30,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas, i den mån därför ej nedan redogöres, till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Den 19 juni 1914 anvisade Kungl. Maj:t till sänkning av Harmångers Kyrksjö samt reglering av Harmångersån m. m. för torrläggning och delvis odling av vattenskadade marker inom byarna Forssa, Rösta, Nordsnå, Stocka, Edsäter, Stering, Backen, Bringsta, Hännick och Skurvtjärn samt Harmångers kyrkoherdeboställe i Harmångers socken av Gävleborgs län dels lån från odlingslånefonden med 71,310 kronor, enligt bestämmelserna i kungörelsen den 14 juni 1901 (nr 44 s. 1) med däri genom kungörelsen den 31 december 1912 (nr 425) gjorda ändringar, dels ock statsbidrag från norrländska avdikningsanslaget med 37,400 kronor under de i kungörelsen den 31 december 1912 (nr 424) stadgade villkor.

Tillika beviljade Kungl. Maj:t den 13 april 1922 till samma företags utförande ett tilläggs lån från odlingslånefonden å 48,560 kronor.

Vidare har på grund av bestämmelserna i kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 350) angående ytterligare bestämmelser för tilläggsbidrag till med statsbidrag från norrländska avdikningsanslaget understödda företag dylikt tilläggsbidrag utgått till företaget med 10,250 kronor.

I ifrågavarande torrläggingsföretag är jämväl kyrkoherdebostället i Harmångers församling delaktigt, i följd varav återbetalningsskyldighet för de till företaget beviljade statslån åvilar nämnda boställe. Genom beslut den 12 april 1929 bemyndigade Kungl. Maj:t statskontoret att, under visst

villkor, av kyrkofondens medel förskjuta 34,000 kronor för förvärvande för fondens räkning av en Harmångersåns och Kyrksjöns rensnings- och sänkningförenings fordran på grund av kyrkoherdeboställets deltagande i företaget. Den 4 december 1931 bemyndigade Kungl. Maj:t statskontoret att förskottsvis av kyrkofondens medel betala dels redan förfallna, oguldna annuiteter å den bostället åvilande skulden till statens avdiktningsslånefond, dels ock, tillsvidare och intill dess annorlunda förordnades, därefter förfallande annuiteter. Den 24 mars 1933 förordnade sedermera Kungl. Maj:t efter riksdagens och kyrkomötets hörande, att det ur kyrkofonden förskjutna beloppet 34,000 kronor skulle i fondens räkenskaper avskrivas. Därefter förklarade Kungl. Maj:t den 22 november 1935, bland annat, att Harmångers pastorat framdeles skulle i vederbörlig ordning erlægga kyrkoherdebostället i Harmånger påförda annuiteter å beviljade odlingslån, varjämte statskontoret bemyndigades att i kyrkofondens räkenskaper avskriva det förskott, som motsvarade från fonden hittills guldna annuiteter.

I en till Kungl. Maj:t ställd ansökning den 6 oktober 1934 har styrelsen för Harmångersåns och Kyrksjöns rensnings- och sänkningförening på anförda skäl anhållit, dels att föreningens medlemmar måtte befrias från återbetalningsskyldigheten för återstående delen av förut nämnda den 13 april 1922 beviljade lån, dels ock att delägare i företaget, som kommit på obestånd, måtte erhålla lindring i fråga om det den 19 juni 1914 beviljade lånet.

Torrläggningföretaget, som berör omkring 70 fastigheter, omfattar:

åker	129.27	hektar
äng och odlingsmark	126.56	»
annan jord	23.15	»

Summa 278.98 hektar.

Företaget är slutfört. Arbetena hava godkänts av lantbruksstyrelsen den 13 december 1922.

Kostnaderna för de låne- och bidragssökandes andelar i företaget beräknades år 1914 till 142,600 kronor och år 1920 till 244,050 kronor. Den verkliga kostnaden har enligt arbetsstyrelsens i ansökningen lämnade uppgift uppgått till 393,085 kronor 18 öre, utgörande, fördelad på den areal företaget omfattar, omkring 1,409 kronor för hektar.

Den genom vattenavledningen uppkommande markförbättringen uppskattades år 1914 till 148,600 kronor 60 öre.

Såsom förut nämnts har staten för företagets utförande beviljat:

i statsbidrag utan återbetalningsskyldighet tillhopa	kronor	47,650
i lån tillhopa	»	119,870

Summa kronor 167,520.

Det till företaget beviljade statsbidraget har utgjort omkring 33 procent av den år 1914 beräknade kostnaden för företaget.

De beviljade odlingslånen motsvara ett belopp av omkring 430 kronor för hektar. Annuiteten å lånen utgör omkring 33 kronor för hektar.

Lånet å 71,310 kronor skall amorteras under åren 1922—1947 och lånet å 48,560 kronor under åren 1929—1954.

Efter redogörelse för bland annat infordrade utlåtanden från lantbruksstyrelsen och statskontoret, har *departementschefen* anfört följande:

»Av utredningen torde framgå, att kostnaderna för utförandet av ifrågasvarande torrlägningsföretag på grund av omständigheter, över vilka delägarna icke kunnat råda, blivit avsevärt högre än vad vid företagets påbörjande beräknats. Det torde jämväl få anses ådagalagt, att den vunna markförbättringen understiger vad som normalt skulle kunna anses svara mot de nedlagda kostnaderna. I betraktande av berörda omständigheter och med hänsyn till den ekonomiska belägenhet, vari vissa av torrlägningsföretagets delägare befinna sig, synas billighetsskäl tala för att ytterligare statsunderstöd beredes företaget. Statsunderstödet torde på sätt föreslagits av lantbruksstyrelsen böra få form av bidrag för minskning i skälig grad av företagets skuld till staten å det den 13 april 1922 beviljade lånet från odlingslånefonden. Den beräkningsgrund, som lantbruksstyrelsen tillämpat för bestämmande av bidragets storlek, kan jag i princip ansluta mig till. Lika med statskontoret anser jag emellertid, att Harmångers kyrkoherdeboställe ej bör bliva delaktigt av ytterligare bidrag. Jag biträder därför statskontorets förslag, att bidragsbeloppet bestämmas till 30,000 kronor. För beloppets utlämnande fordras riksdagens medgivande. Beloppet torde böra utgå ur statens avdikningsanslag och bör icke inräknas i det belopp, som Kungl. Maj:t enligt riksdagens medgivande äger för visst år bevilja jämlikt gällande bestämmelser för anslaget användning.»

Utskottet har icke något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva att till nedskrivning av det till sänkning av Harmångers kyrksjö samt reglering av Harmångersån m. m. för torrläggning och delvis odling av vattenskadade marker den 13 april 1922 beviljade lån från odlingslånefonden må från statens avdikningsanslag till företaget anvisas ett statsbidrag av 30,000 kronor.

Stockholm den 28 februari 1936.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.